

HİNDİSTAN'IN YUMUŞAK GÜÇ POLİTİKALARI VE TÜRKİYE-HİNDİSTAN İLİŞKİLERİNDEKİ ROLÜ

INDIA'S SOFT POWER POLICY AND ROLE OF TURKEY-INDIA RELATIONS

Buket ÖNAL*

Öz

1947 yılında bağımsızlığına kavuşmuş olan Hindistan, bağımsızlık süreci ve sonrası gelişmelerle, Gandhi'nin "pasif direniş" politikalarıyla dünya siyasi tarihine damgasını vurmuş bir ülke olarak yerini almıştır. Stratejik konumu, devasa nüfusu, tüm dünyayı etkileyen felsefesi ve çok renkli kültürüyle Hindistan, bugün de önemli bir pozisyonundadır. Güvenlik endişeleri yaşayan ülke doğal olarak sert gücünü (askeri, nükleer vb.) arttırırken, tüm dünyadaki diasporası ve yumuşak güç araçlarıyla da bir cazibe merkezi olmayı hedeflemiştir. Sömürge devletinden gelişmiş bir demokratik devlete dönüş yaşayan ülkenin yumuşak güç olarak kullanabileceği araçları oldukça fazladır. Hindistan'ın eski ve farklı kültürü; mistik yapısı, mutfağı, dini, müziği, giysileri ve gelenekleri, festivalleri, efsaneleri, Hollywood'a rakip sineması, dizileri, bilişim sektöründeki gelişmişliği ile bunu başarabilmiştir. Bugün Hindistan'ı yılda 6.3 milyon kişi ziyaret etmekte ve bu sayı giderek artmaktadır. Ancak tabii ki etnik ve dinsel ayrımlar, ekonomik ve sosyal eşitsizlikler, çevre sorunları, kadına yönelik şiddet vb. nedenlerle Hindistan "güçlü ama fakir" imajına da sahiptir. Bu imajı yıkmaya yönelik politikalar üretmek zorundadır. Bunu bilen Hindistan yönetimi son zamanlarda bu imajı ortadan kaldıracak girişimlerini arttırmış ve diğer ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesinde yumuşak güç araçlarına daha fazla yer vermeye başlamıştır. Bu çalışmada, Hindistan'ın yumuşak güç araçlarının neler olduğu, dış politikada ne kadar etkili olduğu, Türkiye-Hindistan ilişkilerinin gelişiminde bu unsurların rolünün olup olmadığı, varsa ne kadar etkili olduğu sorularına cevap aranacak, analiz aralığı da iki ülkenin bağımsızlığını kazandığı dönemle sınırlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Yumuşak Güç, Dış Politika, Türkiye-Hindistan İlişkileri.

Abstract

Having gained its independence in 1947, India took its place in the political history of the world through its independence process and post-independence developments, and Gandhi's "passive resistance" policies. With its strategic location, enormous population, philosophy that impresses the whole World and multicolored culture, India is still in an important position today. While the country has naturally increased its hard power (military, nuclear, etc.), due to its security concerns it aims to become a center of attraction with its diaspora and soft power vehicles all over the world. The country, which has evolved from a colony to a developed democratic state, has a lot of tools to use as a soft power. India was able to achieve this by its old and different culture; mystical structure, cuisine, religion, music, clothing and traditions, festivals, legends, a cinema competing with Hollywood, TV series and its industry. Today, 6.3 million people visit India per year and this number is increasing. However, India also has the image of a "strong but poor" country due to ethnic and religious disparities, economic and social inequalities, environmental problems, violence against women, etc. Policies must be produced to eliminate this image. Being aware of this negative image, the Indian government has recently increased its effort and has started to give more space to soft power tools in developing relations with other countries. This study is aiming to answer questions such as what the soft power tools of India are, how effective they are in foreign policy, whether they have a role in the development of India's relations with Turkey and if so, how effective they are.

Keywords: India, Soft Power, Foreign Policy, Turkey-India Relations.

Giriş

Geleneksel (neo-) realist modeller, devlet kapasitelerini belirlemek için askeri ve ekonomik güce vurgu yapmış olsa da bugün artık ulusal gücü sadece kapasite ile özleştiren tanımlamalar yeterli olmamaktadır. Yani bir ülkenin sahip olduğu, niceliksel unsurlar (coğrafya, nüfus, doğal kaynaklar, ekonomik kapasite, askeri güç v.b) tek başına o ülkeyi güçlü yapmamakta, bunun yanında o ülkenin diğerlerini normalde yapmayacakları bir şeyi yaptırabilme yeteneğine sahip olması beklenmektedir. Robert Keohane ve Joseph Nye, bu gücü kendi içerisinde kaba (hard) ve yumuşak (soft) güç olarak ikiye ayırmaktadır (Sönmezoğlu, 2012, 264). Yani diğer devletleri askeri ya da ekonomik tehditler kullanarak zorlayabilirken, aynı zamanda da yumuşak güç araçlarıyla (kültürel ve ideolojik çekim) da ikna edebiliriz. Bugün hemen hemen her devlet bu iki gücün kombinasyonunu kullanmakta, buna da "akıllı güç" denmektedir. Yumuşak gücü diğerlerinden farklı ve önemli kılan, bu gücün diğerleri tarafından "meşruiyet" anlayışına ters olmayışı ve daha kabul edilmiş olmasıdır. Böylece devletlerin uyguladıkları yumuşak güç karşı tarafta çok daha az dirençle karşılaşacaktır. Çünkü bu gücün kullanılması zor ve uygulanması zaman isterken aynı zamanda da karşı tarafın kabulüne bağlıdır. Ancak başarı sağlandığında elde edilen kazanç da daha kalıcı ve uzun süreli olmaktadır.

* Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi/İ.İ.B.F, Uluslararası İlişkiler Bölümü, buket.onal@kocaeli.edu.tr

Unutmamak gerekir ki, bu güç, hem diğer devletlerin algı ve tercihleri ile değişebilir, hem de bir devletin iktidarının maddi olmayan bir bileşeni olduğundan, gerçek etkisini ölçmek zorlaşabilir. Yani, askeri ve ekonomik kaynaklarda olduğu gibi bu gücün avantajlarının ölçülebilmesi ve karşılaştırılabilmesi oldukça zordur (Önal, 2018, 98; Blarel, t.y, 28-29). Buna rağmen ülkeler yumuşak güce oldukça sıklıkla başvurumaktadırlar. Hindistan da bu anlamda önemli bir potansiyele sahiptir.

1. Hindistan'ın Yumuşak Güç Politikaları

Hindistan'ın "Yumuşak Güç" politikalarına geçmeden önce bu ülkeyi tanımak ve olası potansiyelini anlamak yerinde olacaktır.

1.1. Hindistan'a Genel Bakış

Tablo 1: Hindistan'ın Ülke Künyesi: (BBC News, 2018; CIA-The World Factbook)

Resmi Adı	Hindistan Cumhuriyeti
Cumhurbaşkanı	Ram Nath Kovind
Başbakan	Narendra Modi
Başkenti	Yeni Delhi
Resmi Dil	Hintçe, İngilizce ve 20'den fazla diğer resmi diller
Yönetim Biçimi	Federal Parlamenter Cumhuriyet
Etnik Yapısı	Dravitler, Aryalar, Hindular, Tibet-Çin, Moğollar, Müslümanlar
Dini	Hinduizm, İslam, Hristiyanlık, Sihizm, Budizm
Para Birimi	Hindistan Rupisi

Güneyinde Hint Okyanusu, batısında Pakistan, kuzeyinde Çin, Bhutan ve Nepal, doğusunda ise Bangladeş ve Myanmar ile komşu olan Hindistan, 3.287.263'lük yüzölçümü ile dünyanın 7. büyük ülkesidir. 2018 verilerine göre, ülke nüfusu 1.328.160.000'dir ve dünya nüfusunun %17.5'ini oluşturmaktadır. Kırsal kesimde yaşama oranı diğer Asya ülkelerine göre çok daha yüksektir ve halkın yaklaşık %60'ı nüfusu 5000'i geçmeyen yerleşim yerlerinde yaşamaktadır. Buna karşın şehirlere göç hızla artmaktadır (Ankara Sanayi Odası, 2013, 3).

İngiltere'den bağımsızlığını 15 Ağustos 1947'de kazanan Hindistan, 28 eyalet (Andhra Pradesh, Arunachal Pradesh, Assam, Bihar, Chhattisgarh, Goa, Gujarat, Haryana, Himachal Pradesh, Jammu and Kashmir, Jharkhand, Karnataka, Kerala, Madhya Pradesh, Maharashtra, Manipur, Meghalaya, Mizoram, Nagaland, Orissa, Punjab, Rajasthan, Sikkim, Tamil Nadu, Tripura, Uttar Pradesh, Uttarakhand, West Bengal) ve 7 birlik bölgesinden (Andaman ve Nicobar Adaları, Chandigarh, Dadra and Nagar Haveli, Daman and Diu, Delhi, Lakshadweep, Puducherry) oluşmaktadır. Hindistan'da yasal altyapı 1950 anayasasına ve İngiliz hukukuna dayanır (Ankara Sanayi Odası, 2013, 3).

Hindistan doğal kaynaklar bakımından çok zengin bir ülke olmadığından doğal kaynak ihtiyacı fazladır. Kömür, demir ve boksit çıkarılsa da petrol ve gazın büyük çoğunluğu ithal edilmektedir Hintlilerin büyük çoğunluğunun geçimi toprağa bağlıdır. Ekilebilir arazinin yaklaşık %40'ı sulanabilir durumdadır ve geriye kalan arazilerde tarımsal üretim yıllık muson yağmurlarına bağımlıdır. (Ankara Sanayi Odası, 2013,4)

Hindistan güçlü bir ekonomiye sahiptir. Ülkenin yabancı yatırımcılara daha fazla açılması gibi bazı politikaların uygulanması sayesinde ekonomi daha da hız kazanmıştır. 2.85 trilyon dolarlık GSYİH'na sahip ülkenin (6. sıra) 2018/19 mali yılı için ekonomik büyümesinin yaklaşık %7.3 seviyesine yükselmesi beklenmektedir. Ancak ülkenin artan nüfusu da düşünüldüğünde bu politikaları sürdürmek ve geliştirmek zaruri bir hal almaktadır (IMF, 2018).

Güvenlik problemleri dolayısıyla silahlanmaya önem veren Hindistan, aynı zamanda dünyanın nükleer güçlerinden biridir de. İlkini Mayıs 1974'te, sonuncusunu Mayıs 1998'de gerçekleştirdiği 3 nükleer denemesi olan Hindistan'ın 120 ila 130 nükleer başlığa sahip olduğu düşünülmektedir (Macias, 2018). Bazı kaynaklarda Hindistan'ın nükleer çalışmalarını askeri amaçlı değil daha çok prestij kazanma kaygısıyla geliştirdiği iddia edilmektedir. Bunun ana nedenlerinden biri şüphesiz Hindistan'ın sömürgeci geçmişi ve kendini uluslararası arenaya güçlü bir devlet olduğunu ispat etme isteği yatmaktadır. Bu durum, ayrıca neden Hindistan'ın Nükleer Silahların Arttırılmasının Önlenmesi (NPT-Non Proliferation Treaty) anlaşmasına taraf olmak istemediğini de açıklamaktadır. Çünkü Hindistan, nükleer çalışmaları rasyonel mantık çerçevesinde ele almayarak daha çok duygusal tarzda yaklaşmaktadır. (Mustafin, 2007,93) Hindistan, ABD, SB, AB'den sonra Mars'a uzay aracı gönderen 4. ülkedir ve ülkeyi gündeme getiren bir diğer unsur da 2014 Nobel Barış Ödülü'nün çocuk hakları savunucusu Kailash Satyarthi'ye verilmesidir (Euronews, 2014).

1.2. Hindistan'ın Yumuşak Gücü ve Kaynakları

Hindistan yumuşak güç açısından inanılmaz çeşitliliğe sahip bir ülke olsa da bu ülkenin gerçek yumuşak güç kaynaklarını ve bu kaynaklardan hangilerinin Hindistan'ın küresel statüsünü güçlendirmesine yardımcı olduğunu belirlemek zor olabilir. Buna rağmen Hindistan da diğer devletler gibi bu gücünün farkındadır ve bu gücünü kullanmaktadır. Hindistan'ın yumuşak güç araçlarını şöyle sıralayabiliriz.

Öncelikle Hindistan'ı "tanrıların ülkesi" olarak tanımlayabiliriz. Dünyanın büyük dinlerinden bazıları, (Hinduizm, Budizm, Jainizm ve Sihizm) bu topraklarda doğmuştur. Budizm, Hindistan'dan Çin'e ve ötesine yayılmış ve eski çağlardan beri sürekli bir fikir alışverişine yol açmıştır. Hindistan'ın Çin, Japonya, Güney Kore ve Singapur ile ortaklaşa Uluslararası Nalanda Budist Üniversitesi'ni yeniden inşa etme önerisi, bu tarihi kültürel bağların kanıtıdır. Bunun yanında Hıristiyanlık, Roma'ya ulaşmadan önce Hindistan'a ulaşmış ve ülkedeki İslami güçlerin tarihsel varlığı nedeniyle İslam da yaygın olarak uygulanmıştır. Hindistan'dan gelen vaizler, Asya'daki İslami değerleri Singapur ve Malezya'ya yaymışlardır. Ticaret yolları boyunca kurulan bu türden tarihsel, kültürel ve dini bağlar, bugün de Hindistan'ın dış politikasını belirleyen önemli unsurlar arasındadır.

Hindistan'ın etnik çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda, bu yumuşak gücü kültürel çekiciliğini arttırmak ve turizmi canlandırmak için kullanmakta çok fazla potansiyele sahiptir diyebiliriz. Çünkü bu özelliğiyle Hindistan bir ülke değil neredeyse bir kıta olarak adlandırılmaktadır. Hindistan ayrıca eğitim ve sağlık için küresel bir merkez olma potansiyeline de sahiptir. Hindistan'ın doktorları, mühendisleri, bilim insanları ve yazılım uzmanları uluslararası toplumun ilk tercihi olmakta ve Hint eğitimi, yüksek kalitede bulunmaktadır. Hindistan'ın düşük öğrenim harçları, düşük yaşam maliyeti ve İngiliz dilinin sağlam varlığı ile öğrencileri çekmede avantajlara sahiptir. Hindistan sağlık sektörü de hızlı bir şekilde büyümekte ve 2020 yılına kadar 280 milyar dolarlık bir endüstri haline gelmesi beklenmektedir. Hindistan hızlı ve uygun maliyetle kaliteli sağlık arayan turistler için bir çekim merkezi haline gelmektedir.

Hindistan'ın film endüstrisi, muhtemelen Hint kültürünü yaygınlaştırmak için en geniş kapsamlı alandır. Bollywood gibi dünya çapında kültürel ürünlerin başarılı bir şekilde ihracatı (1930'lardan beri Hint filmleri ihraç edilmektedir ve bugün Bollywood 3.5 milyar dolarlık bir sanayiye dönüşmüştür), Hint kültürüne dair farkındalığın artmasına ve mevcut kalıplaşmış değerlerin değiştirilmesine yardımcı olurken, bugün Çin'in yanı sıra, Hindistan Batı kültürel değerlerine en dinamik alternatiflerden birini sunmaktadır. Dünyanın en büyük film endüstrisi olan ve yılda binden fazla filmin çıkışıyla Bollywood, Hollywood'u geride bırakmaktadır. Uydu TV ve internet sayesinde Bollywood filmleri ve Hint dizileri, büyüyen küresel bir kitleye ulaşmış ve Hint kültürünü tanınır hale getirmiştir.

Uzun soluklu demokratik ve çoğulcu bir siyasi sistemin kurumsal modeli olan Hindistan'ın örnek demokrasisi, çoğu sömürgeleştirilmiş ülkeler için eşi görülmemiş, güçlü bir yumuşak güç kaynağı olarak görülebilir. Soğuk Savaşın ardından demokrasi, insan hakları ve piyasa ekonomisine yönelik reformlar konusundaki yeni uluslararası fikir birliği, Hindistan'ı örnek ülke haline getirmiştir. Hindistan'ın demokrasisininin 60 yıldan fazla bir süredir devam etmesi, çeşitliliğe rağmen birliğin demokratik bir formatta mümkün olduğunu ve Batı siyasal sistemlerine kurumsal bir alternatif olabileceğini göstermiştir. Dünyanın çoğu Hindistan'ı şiddet içermeyen, hoşgörülü ve çoğulcu bir demokrasi olarak görmektedir.

Infosys Technologies ve Wipro, Tata Group ve Reliance Group gibi diğer çok uluslu şirketlerin başarıları ve Hindistan Enstitüsü'nün (IIMs) ve Hindistan Teknoloji Enstitüsü'nün (IITs) küresel çaptaki itibarı, yeni bir Hindistan imajının ekonomik bir güç merkezi olarak geliştirilmesine katkıda bulunmuştur. Azgelişmiş, yoksullaşmış Hindistan imajı, günümüzde dünyanın farklı bölgelerinden gelen yabancı yatırımları ve işçileri çeken modern ve dinamik bir ekonomi izlenimi ile ortadan kalkmıştır.

Hindistan'ın yumuşak gücünün en büyük aracı, farklı kıtalardaki geniş çaplı diasporadır. Bugün Fiji, Malezya, Güney Afrika ve Trinidad'a kadar yayılmış milyonlarca Hintli vardır. Bu Hintlilerin birçoğu 19. yüzyılda İngiliz İmparatorluğu için işçi olarak göç etmiş olsa da, son yıllarda eğitimli ve zengin Hintliler ABD, Kanada ve Avustralya'ya göç etmekte ve bu göçmenler, bu farklı ülkelerin siyasetinde önemli roller oynamaktadırlar. Hindistan 2004 yılında ayrı bir Yurtdışı İşleri Bakanlığı kurmuş ve bu bakanlık aracılığıyla deniz aşırı ülkelerde yaşayan ve çalışan Hintlilerle diyalog halinde olunması sağlanmıştır.

Hindistan'ın en başarılı ve uzun süredir devam eden ihracatlarından biri de "yoga"dır. Yoga bugün bir tür egzersiz olarak dünyanın dört bir yanında uygulanmaktadır. Hindistan'ın alt kıtasında ortaya çıkan antik bir sağlık sistemi olan Ayurveda veya Ayurvedik tıp da Batı'nın dikkatini çeken bir unsur olmuştur. Hint mutfağının kendine özgü baharat kullanımı dünya çapında popüler hale gelmiş, Hint müziği ve kıyafetler de son dönemde filmlerle birlikte dünyaya yayılmış ve tanınır olmuştur. Özellikle kadınların

giydiği Sâri neredeyse tüm dünya tarafından bilinen bir kıyafettir (Jashi, 2018; Blarel, t.y: 28-29; Thussu, 2014, 9; Yıldırım, 2012, 9).

1.3. Hindistan'ın Yumuşak Güç Kullanımı

Bağımsızlığından itibaren "kültürel ilişkiler" yoluyla tanınırlığını arttırmayı amaçlayan ve buna yönelik çalışmalar yapan Hindistan, özellikle son yıllarda buna yönelik politikalarına hız vermiştir. Hintli diplomatlar, Hindistan kültürünün cazip ve aynı zamanda "tanındık" doğasını çok sıklıkla vurgulamaya başlamışlardır. Hindistan yumuşak gücünü büyük ölçüde plansız bir şekilde yürütürken, 2006 yılında Hindistan Dışişleri Bakanlığı'nda bir Kamu Diplomasisi Bölümü oluşturarak, hedeflerine ulaşmak için sistemli bir şekilde yumuşak güç kaynaklarını kullanma niyetini göstermiştir. Böylece Hindistan yumuşak güç varlıklarını daha iyi kullanmaya başlamış ve dış politikasına "kültürel" unsuru açıkça dâhil etmiştir. Hindistan Kültürel İlişkiler Konseyi (ICCR), Turizm Bakanlığı ve diğer bakanlıklar da bu konuda önemli çalışmalar yapmaktadırlar. ICCR, diğer ülkelerde kurduğu kültür merkezlerinde film festivallerinden kitap fuarlarına ve sanat sergilerine kadar uzanan etkinliklerde bulunmakta ve Hindistan'ın çok kültürlü bir toplum imajını sunmayı amaçlamaktadır. Hindistan hükümeti, aynı zamanda, farklı merkezlerinde Hintçe kursları açarak, yurtdışında Hintçenin kullanımını teşvik etmiştir. (Ramachandran, 2015; Asia Studies, 2018)

2000 yılından itibaren Hindistan, özellikle Dışişleri Bakanlığı tarafından koordine edilen bir dizi yeni girişimde bulunmuştur. Hint Diasporası Yüksek Komitesi aracılığıyla denizaşırı ülkelerdeki Hintlilere ulaşılmış ve onlar aracılığıyla hem ülkenin imajını hem de ihracatını arttırmayı başarmıştır. Narendra Modi'nin Başbakan olmasıyla bu girişim daha da artmış ve Modi, Hindistan'ın büyük diaspora ağına çok iyi bir şekilde kullanmayı başarmıştır (Jashi, 2018; Yıldırım, 2012, 22). Hindistan'ın "marka bilinirliğini" başka yollarla geliştirmek için de yoğun bir çalışma içine girilmiştir. 2005 yılında, Hindistan BM Demokrasi Fonu'na katılarak 25 milyon dolar katkıda bulunmuştur. Böylece ABD'den sonra en büyük ikinci bağışçı olmuştur. 2006 Davos zirvesinde Hindistan kültürünü tanıtıcı unsurları (Kaşmir şallar, müzik, Bollywood v.b) sergilemiş, 2007 yılında da "İnanılmaz Hindistan" kampanyasını başlatmıştır (Jashi, 2018). Başbakan Modi'nin yaptığı talep doğrultusunda, 27 Aralık 2014 tarihinde BM Türkiye'nin de içinde bulunduğu 177 ülkenin desteğiyle 21 Haziran'ın Uluslararası Yoga Günü olarak her sene tüm dünyada kutlanmasını onaylamış ve duyurmuştur. (Uluslararası yoga günü nedir) Başbakan Modi, Sri Lanka, Japonya ve Çin'e yaptığı gezilerde Budist bağlantıları kullanırken¹ (Kishwar, 2018), Orta Asya ile bağlantı kurabilmek için de Sufizm'i kullanmıştır. 2016'da Yeni Delhi'de düzenlenen "Sufi Konferansı" bu bağlamda düşünülmelidir. Bu, dinsel turizmin de önünü açmaktadır (Jashi, 2018).

Modi hükümeti bölgesel düzeyde de, demokratikleşme programlarını desteklemiş, komşu ülkelerle olan ilişkilerinde yumuşak güç araçları kullanılmaya özen gösterilmiştir. Pakistan ve Sri Lanka gibi ülkelerle olan güveni yeniden inşa etmek için son zamanlarda serbest ticaret anlaşmaları müzakere edilerek ekonomik işbirliği artırılmış, Pakistan'la normal ticaret ve seyahat bağları konusunda daha da büyük adımlar atarak komşusuyla ticaret alanlarının çoğunu açmayı ve vize kurallarını kolaylaştırmayı kabul etmiştir. Hindistan ayrıca Afganistan'ın yeniden inşasına yoğunlaşarak, barajlar ve yollar gibi altyapıyı inşa etmek ve Afgan öğrencilerine burs sağlamak için çalışmaktadır. 1980'lerden bu yana, kültürel ve ticari alanın geliştirilmesi için Güney Asya İşbirliği Çevre Programı, Güney Asya Ekonomik Birliği, BIMSTEC (The Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) ve Güneydoğu Asya Bölgesel İşbirliği Derneği (SAARC) gibi farklı bölgesel kurumlarda daha büyük siyasi yatırım yapılmıştır.

Hindistan hükümeti kurduğu AYUSH² (Ayurveda, Yoga ve Naturopathy, Unani, Siddha ve Homeopati) Bakanlığı aracılığıyla bu kültürü çok planlı bir şekilde kullanmakta ve pazarlamaktadır. Buna yönelik çalışmalarda sivil toplum örgütleri de kullanılmakta ve birlikte çalışılmaktadır (Asia Studies, 2018). Devlete ait radyo ve televizyon dışında neredeyse her Hint dilinde binlerce eğlence ve haber kanalıyla Hindistan tüm dünyaya duyurulmakta, gelişmiş ve küreselleşmiş film ve televizyon sektörü sayesinde Hindistan markalaşmaktadır. Bu da doğal olarak Hindistan'ın turizmine de katkı sağlamaktadır (Asia Studies, 2018).

2. Türkiye-Hindistan İlişkileri

¹ Bugün dünyadaki Budist nüfusun %97'si Asya kıtasında yaşamaktadır. Butan, Myanmar, Tayland, Sri Lanka gibi ülkeler Budizmi ulusal değerleri ve kimlikleri olarak görmektedirler. Hindistan küçük bir Budist nüfusa sahip olsa da Budizmin Hindistan'da doğması nedeniyle bu konuda önemli bir pozisyon kazanmaktadır.

² Ayurveda, kökeni Hindistan'ın Vedik kültürüne dayanan 5,000 yıllık bir doğal şifa sistemi olup, insanogluna beşeri potansiyelinin üst sınırını gerçekleştirirken, her yönden dengede ve zinde kalmasına yardımcı olan bir bilgelikler bütünüdür; Naturopathy, Unani bir alternatif tıp şeklidir; Siddha da Yoga gibi akıl ve duyu öğretileri ve uygulamaları ile disiplin sağlayan manevi bir yoldur; Doğal bir tedavi yöntemi olan homeopati de insanı fiziksel, zihinsel ve duygusal açıdan ele alarak iyileştiren alternatif bir tıptır. Özellikle ilaçların pahalı olduğu ülkelerde (Hindistan ve Brezilya) tıp fakültelerinde de okutulmakta ve homeopatik ilaç yapımı öğretilmektedir.

Araştırma, Hindistan'ın bağımsızlığı olan 1947 yılından başlasa da aslında Türklerin Hindistan'a ilgisi ve etkisi çok geçmiş zamanlara kadar gittiğinden bu durumu da göz ardı edemeyiz. İslam öncesinde bu coğrafyada Saka, Türk Şahiler, Kuşan, Akhun varlık göstermiş, İslam sonrasında 1000-1027 yılları arasında da Gazneli Mahmut, Hindistan'a 17 sefer düzenlemiştir. Bu seferler sırasında karşılıklı etkileşimler olmuş ve Hint halkının siyaset ve tarihinde yaygın ve derin etkiler ortaya çıkarmıştır. Osmanlı döneminde de bu ilgi devam etmiş, Osmanlılar, 18.yüzyıl sonuna kadar Güney Hindistan'daki Müslüman sultanlıklarla ilişki içinde bulunmuştur. Bu sultanlıkların yöneticileriyle diplomatik misyon değişimi 1481-82 yılına kadar dayanmaktadır. Hindistan ve Türkiye büyük bir kültürel benzerliğe sahiptir. Mevlana Celâleddin-i Rumi'nin Sufi felsefesi bu coğrafyada etkin bir hal almış, kültür ve uygarlık, sanat ve mimarlık, kostümler ve mutfak gibi alanlarda Hindistan üzerindeki Türk etkisi oldukça fazla olmuştur. Mesela Mimar Sinan'ın mimarı olan Mimar Yusuf, Hindistan'a gitmiş ve Akbar'ın hizmetine girmiştir. Agra ve Delhi'deki binalarda bunun etkisi görülmektedir. Hindistan'ın en büyük dillerinden biri olan Urdu'nun isimleri Türk diline kadar uzanabilir. 1912 yılında Balkan Savaşları sırasında özgürlük savaşçısı Dr. Mukhtar Ahmed Ansari³ (25 Aralık 1880 - 10 Mayıs 1936) Osmanlı topraklarına gelerek tıbbi misyona önderlik etmiştir. Milli Mücadele yıllarında Türkiye'nin kurtuluş savaşına ve Türkiye Cumhuriyeti'nin oluşumuna her açıdan destek verilmiş ve mali yardım sağlanmıştır. Mahatma Gandi, I. Dünya Savaşı'nın sonunda Türkiye'ye karşı yapılan haksızlıklara da tavır almıştır.⁴

2.1. Siyasi İlişkiler

1947 yılında Hindistan bağımsızlığını ilan ettiğinde onu ilk tanıyan ülkelerden biri Türkiye olsa da iki ülke ilişkilerinin pek de yakın olmadığını görüyoruz. Batı bloğunun önemli bir üyesi Türkiye ile Bağlantısızlar bloğunun liderliğini yapan Hindistan'ın çok yakın olması da beklenemezdi zaten. İlişkilerin gelişmesini zorlaştıran bir diğer unsur da Hindistan ve Pakistan arasında yaşanan sorunlar olmuş, Türkiye'nin Pakistan'a yakın duruşu Hindistan tarafından hoş karşılanmamıştır. Buna rağmen diplomatik ilişkiler kısa bir sürede başlamış, 2 Mart 1948'de Hindistan Hükümeti Dewan Chaman Lall'i Türkiye'deki ilk Hindistan elçisi olarak atarken, Türkiye'nin Hindistan Büyükelçiliği ise 8 Temmuz 1948'de açılmıştır. Hindistan 1951 yılında elçiliğini Büyükelçilik seviyesine çıkartmıştır. İki ülke arasındaki ilişkileri kötü etkileyen diğer bir gelişme, 1955 yılındaki Bağlantısızların Bandung'taki toplantısına katılan Türkiye'nin Batı yanlısı konuşmaları olmuştur. Bu durum Gandi tarafından sert bir dille eleştirilmiş, ilişkilerin normalleşmesi 1958 yılında Başbakan Adnan Menderes'in Hindistan ziyareti ile gerçekleşmiştir. 1960'da da Hindistan Başbakanı Pandit Jawaharlal Nehru Türkiye ziyaret etmiş ve bu Türkiye'ye yapılan Başbakan seviyesindeki ilk ziyaret olmuştur (Sertel, 2015,294-296). Bu ziyaretleri diğerleri takip etmiştir.

Tablo 2. Karşılıklı ziyaretler: (Embassy of India)

1965	Hindistan Başkan yardımcısı Dr. Zakir Hüseyin'in Türkiye ziyareti
1986	Türkiye Başbakanı Turgut Özal'ın Hindistan ziyareti
1988	Hindistan Başbakanı Rajiv Gandhi'in Türkiye ziyareti
1989	Türkiye Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Hindistan ziyareti
1993	Hindistan Başkan Dr. Shandar Dayal Sharma'ın Türkiye ziyareti
1995	Türkiye Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in Hindistan ziyareti
1998	Hindistan Cumhurbaşkanı Kocheril Raman Narayanan'ın Türkiye ziyareti
2000	Türkiye Başbakanı Bülent Ecevit'in Hindistan ziyareti
2003	Hindistan Başbakanı Atal Bihari Vajpayee'nin Türkiye ziyareti
2008	Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Hindistan ziyareti
2010	Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Hindistan ziyareti
2011	Hindistan Başkan yardımcısı Shri Mohammad'ın Türkiye ziyareti
2013	Hindistan Devlet Başkanı Pranab Mukherjee'nin Türkiye ziyareti
2015	Hindistan Dışişleri Bakanı Suşma Swaraj'ın Türkiye ziyareti
2015	Hindistan Dışişleri Bakanı General Vijay Kumar Singh'in Türkiye ziyareti
2015	Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin Türkiye ziyareti
2016	Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Hindistan ziyareti
2017	Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Hindistan ziyareti.

³ Hint milliyetçisi ve siyasi lideri, Hindistan Ulusal Kongresi ve Hindistan Bağımsızlık Hareketi Müslüman Birliği eski başkanı

⁴ Bu dönemle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Eminaalp Malkoç (2016). 20. Yüzyılın İkinci Yarısında Türkiye ile Hindistan'ın Siyasi İlişkileri. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, V/1, 109-145; Savaş Sertel (2015). Arşiv Belgelerine Göre İnönü Döneminde Türkiye-Hindistan İlişkileri (1938-1950). *Turkish Studies*, 10/2, 851-862; India-Turkey Relations. *Embassy of India*, Ocak 2018, <http://www.indembassyankara.gov.in/cgi.php?id=Relation> (Erişim Tarihi: 23.09.2018)

Bu son ziyarette Cumhurbaşkanına Genelkurmay başkanı, beş bakan, milletvekilleri ve üst düzey yetkililer eşlik etmiş ve ikili anlaşmalar imzalanmıştır.

2011 yılında Hindistan, Van'daki deprem mağdurlarına 500 bin dolarlık yardımda bulunmuştur. İki ülke arasında parlamentolar arasındaki, genelkurmay başkanlıkları arasındaki ve bilgi ve iletişim teknolojileri ve enerji alanlarındaki işbirlikleri devam etmiştir. (Embassy of India) Bugün Hindistan'ın Ankara'da bir büyükelçilik, İstanbul'da bir başkonsolosluk ve İzmir, Bodrum ve Gaziantep'te de birer fahri konsoloslugu bulunmakta, Hindistan'da da Türkiye'nin Yeni Delhi'de bir büyükelçiliği ve Mumbai'de de bir başkonsoloslugu bulunmaktadır.

2.2. Ekonomik İlişkiler

Hindistan-Türkiye ekonomik ve ticari işbirliği, ikili ilişkilerin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Hindistan ile Türkiye arasındaki İkili Ticaret Anlaşması 1973'te imzalanmış bunu 1983'te Hindistan-Türkiye Ekonomik ve Teknik İşbirliği Ortak Komitesi (JCETC) kurma anlaşması izlemiştir. 1996 yılında, Hindistan Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu (FICCI) ile Türkiye Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) arasındaki Hindistan-Türkiye Ortak İş Konseyi (JBC) kurulmuştur. Türkiye İstatistik Kurumu'na göre, 2016 yılında Türkiye'nin Hindistan'dan yaptığı ithalat tutarı 5,75 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, Türkiye'nin aynı dönemde Hindistan'a ihracatı 651,7 milyon ABD doları olmuştur. Ocak-Kasım 2017 dönemine ait geçici verilere göre de Türkiye'nin Hindistan'dan yaptığı ithalat tutarı 5.572.363 milyon ABD doları ve Hindistan'a yapılan ihracat ise 688.049 milyon ABD doları olmuştur. Hindistan-Türkiye ticareti, önceki on yılda ve bir buçuk yılda önemli ölçüde artmıştır. Türkiye'nin başlıca Hint ihracatı arasında şunlar sayılabilir: Orta yağlar ve yakıtlar, suni filamentler ve kesikli elyaflar, otomotiv yedek parçaları ve aksesuarları, organik kimyasallar vb. Hindistan'a Türkiye'ye yapılan ihracatlar arasında şunlar bulunmaktadır: kırık / kırılmamış haşhaş tohumu; makine ve mekanik aletler, demir ve çelikten mamuller, inorganik kimyasallar, inciler ve değerli / yarı değerli taşlar ve metaller (imitasyon takılar dahil), mermer, vb. Türkiye'de 150'den fazla kayıtlı Hint şirketi vardır (Embassy of India).

2.3. Kültürel İlişkiler

Kültürel ilişkiler Hindistan'ın bağımsızlık sonrası Hindistan Kültür Hareketleri Konseyi'ni kurarak diğer ülkelerle kültürel ilişkilerini geliştirmek istemesi ve buna yönelik faaliyetlerini arttırması yönünde gelişmiştir. Örneğin Hindistan tanıtım çalışmalarının bir uzantısı olan kültür merkezlerinden biri (Türkiye-Hindistan Kültür Cemiyeti⁵) de 1949 yılında Ankara'da açılmış ve bunu İstanbul'daki kültür merkezi izlemiştir. Bu merkezlerde gerçekleştirilen faaliyetler hem halk nezdinde hem de bürokrasi nezdinde Hindistan'ın tanınırlığını arttırmıştır. 14 Kasım 1950 tarihinde Hindistan Başbakanı Nehru, Başbakan Menders'e bir mektup göndermiş, bu mektubunda "Türk çocukları için Hindistan fillerinden bir tanesini gönderdiklerini, Türk çocuklarının bu filden hoşlanacaklarını ve bu fülle kendilerine sevgilerini gönderen Hint çocuklarını ve Hindistan'ı hatırlayacaklarını" yazmıştır. Bunun dışında 24 Şubat 1951 tarihinde Hindistan, dostluk ve kardeşlik sembolü olarak İstanbul Teknik Enstitüsü'ne iki tane elektrikli dokuma tezgâhı hediye etmiştir (Serter, 2015, 297). İki ülke arasındaki kültürel ilişkilere yön verecek olan önemli bir gelişme 1951 yılında imzalanan "Kültürel Münasebetlere Mütâallik" anlaşmasıdır. Bu anlaşma ile eğitimden sanata çok yönlü ilişkilerin kurulması amaçlanmıştır. Bu anlaşma Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü ve Türkiye'nin davetlisi olarak Ankara'da bulunan Hindistan Eğitim Bakanı Ebul Kalam Azad tarafından imzalanmıştır. Anlaşma, Hindistan'ın yabancı bir devletle imzaladığı ilk kültür anlaşması ve Türkiye ile Hindistan arasındaki ilk uluslararası belge olma özelliklerine de sahiptir. Bu anlaşma ile her iki Hükümet, üniversite öğretmenleri ve ilmî ve kültürel kurum üyelerinin karşılıklı değişimini arzu ettiklerini; karşılıklı olarak öğrencilerin ülkelerinde eğitimlerine devam etmeleri için burs verileceğini; ilmi, teknik ve sanai alanında imkânlar doğrultusunda staj imkânı sağlayacaklarını; sanat galerileri, sanat merkezleri ve cemiyetleri, filim kütüphaneleri gibi sanatın ilerlemesini amaç edinmiş girişimlerde bulunacaklarını ve bunun için işbirliği içinde olacaklarını; spor karşılaşmalarının yapılacağını; kendi tarih kitaplarında diğer ülke hakkında hata ve yanlışla izin verilmeyeceğini; iki ülke arasında diploma denkliklerinin sağlanacağını kabul ve beyan etmiştir (TBMM, 1952).

Bundan sonra iki ülke arasındaki kültürel ilişkiler ivme kazanmıştır. 1951 yılında Hindistan'da yapılan uluslararası çocuk resim sergisinde dereceye giren 4 Türk çocuğa Hindistan Başbakanı Nehru tarafından hediyeler gönderilmiş; 1952'de Türkiye Futbol Federasyonu'na müracaat eden Hindistan Futbol Federasyonu karşılıklı milli futbol karşılaşması yapılmasını teklif etmiş ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nden

⁵ Türkiye-Hindistan Kültür Cemiyeti hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Eminalp Malkoç (2017). Türkiye ile Bağımsız Hindistan'ın Kültürel Temasları ve Türkiye-Hindistan Kültür Cemiyeti. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 6/1, s.515-527.

Halit Demir bir yıllığına Hindistan'da görevlendirilmiş; İstanbul Milletvekili Salih Fuat Keçeci, Keçecizade Fuat Paşa'ya ait kıymetli bir el yazması kitabı Aralık 1953'te Hindistan'daki Aligarh İslam Üniversitesi'ne hediye etmiştir. Üniversite rektörü adına Keçeci'ye yazılan mektupta bu eserin üniversite salonunda teşhire konduğunu, bu eserin Hint-Türk dostluğunun sembolik bir hatırası olarak saklanacağını yazmıştır. Bunun yanında Hindistan vatandaşı Manilal Patel 16 Kasım 1955 tarihli Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Genel Türk Tarihi kürsüsünde Hintçe ders vermek üzere görevlendirilmiştir. Hindistan, bir Türk öğrencisine ilk defa burs vererek Hindistan'da eğitim görmesini sağlamıştır. Bursu 1956 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden bir öğrenci kazanmıştır (Sertel, 2015, 299-300) .

1968'de UNESCO'nun Gandhi yılı ilanı ile Türkiye'de posta pulları çıkartılmış hatta bir caddeye Gandhi'nin adı verilmiştir. Karşılıklı ziyaretlerle bu ilişkilerin gelişmesi ve çeşitlenmesi amaçlanmıştır. 1970'lerin ortalarına kadar bir durgunluk yaşansa da 1951 tarihli "Türk-Hint Kültür Anlaşması"na dayanılarak 1976 yılında yapılan kültür alışverişi programı çerçevesinde Yeni Delhi'de bir üniversitede "Centre of Turkish Studies" açılması ve bu merkezde Türkçe, Türk Edebiyatı, Türk Tarihi okutulması hatta araştırmalar yapılması planlanmıştır. 1980'li yıllarda ise Ankara'daki Büyükelçilik yanında İstanbul'da bir fahri konsolosluk kurulmuş, fahri konsolosluk 1983-1994 yılları arasında faaliyet göstermiştir. Hindistan Basın Konseyi Başkanı Justice A.N. Grover, Türkiye'de temaslarda bulunduğu 1984 yılında haber ajanslarının çalışmaları konusunda bir işbirliği istediklerini belirtmiştir (Malkoç, 2017, 515-527).

1995'ten beri Ankara Üniversitesi Hintoloji Anabilim Dalında Hintli bir Profesör Hintçe öğretmekte, benzer şekilde Jawaharlal Nehru Üniversitesi ve Jamia Millia üniversitesinde iki Türk dili profesörü çalışmaktadır. 2000'lerden sonra ilişkilerde yeni bir döneme girilmiştir. 2003'teki Türkiye ziyaretinde Başbakan Vajpayee, Teknik Ekonomik İşbirliği programı kapsamında Türk akademisyenlere yılda 50 burs verileceğini belirtmiş ve üniversiteler arası işbirlikleri devam ettirilmiştir (Andrabi, t.y). 2013 yılında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile Hindistan Cumhurbaşkanı Pranab Mukherjee'nin katıldıkları törenle, iki ülke arasında 11 anlaşmaya imza atılmıştır. Mukherjee, 15 yıl aradan sonra Türkiye'yi ziyaret eden Hindistan'ın ilk cumhurbaşkanı olmuştur. Anlaşmalardan bazıları TRT ile Hindistan devlet televizyonu, İstanbul, Kadir Has, Mevlânâ ve Atatürk Üniversitesi ile Hindistan'daki üniversiteler ve TÜBİTAK ile Hindistan'daki muhatapları arasında işbirliğini kapsamaktadır (Ayın Tarihi, 2013).

Türk halkı arasında Hint sanatına ve kültürüne gerçek bir hayranlık ve takdir vardır. Filmler, dans, yoga, Ayurveda ve Hint mutfağı bunların başında gelmektedir. İlişkilerde Hint sineması ve dizileri de önemli bir unsur olmuştur. Mesela Raj Kapoor'un "Aware" filmi Türkiye'de gösterildiğinde resmi olmayan rakamlara göre 15 milyona yakın izleyici tarafından izlendiği iddia edilmektedir. Son zamanlarda sinema sektöründe Holywood ile birlikte dev bir pazara sahip olan Bollywood yapımlarının Türkiye'ye çekilmesi için çalışılmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı hazırlayacağı teşvik paketi ile Hintli yapımcıları Türkiye'ye davet etmektedir. Yine de Hindistan Türkiye'de kendisinden, sinemasından ziyade dizileri ile bahsettirmektedir. Bu diziler o kadar popüler bir hal almıştır ki bırakın Türk dizilerini, Amerikan ve Avrupa dizilerini bile gölgeleyecek kadar çok izlenmeye başlamıştır (Sabah, 2017). Türklerin Hindistan'a olan ilgisi yanında özellikle son zamanlarda Hintlilerin Türkiye'ye yaptıkları seyahatlerde oldukça fazla artış vardır. 2017'de 86.996 Hintli Türkiye'yi ziyaret ederken bu sayının 2018'de 2.5 kat artması beklenmektedir (Finans haberler, 2017; TÜRSAB).

Türkiye'de bazı kesimler arasında Budizm de artış göstermektedir. Ancak Türkler Budizm'i bir din olarak algılanmak yerine yalnızca bir yaşam felsefesi gibi uyguluyorlar. Buda öğretisini benimseyen Türkler, bir cemaat gibi davranmasalar da bir din gibi örgütlenmeseler de bireysel olarak bu felsefeyi birebir yaşamlarına geçiriyorlar. Özellikle de modern kent yaşamının getirdiği sorunlardan bunalmış, sıkılmış; varoluş gerçeğine kafasını takan Türkler için Budizm yeni bir rahatlama, inanç kapısı olmuş durumda (Hürriyet, 2002).

Türkiye'de yaşayan 800 civarında Hintli nüfus çoğunlukla Ankara ve İstanbul'daki üniversite ya da firmalarda çalışmaktadır. Genellikle birbirleriyle temas halinde yaşamakta ve çocuklarını da İngiliz ya da ABD okullarında okutmaktadırlar. İki kültürdeki benzerlikler nedeniyle arkadaşlıklar hatta evliliklerde artış olduğu gözlenmektedir (Akşam, 2013). Hindistan'da da 2017 yılı itibariyle büyükelçilik mensupları ve aileleri dâhil 287 Türk yaşamakta ve Hindistan üniversitelerinde 12 öğrenci lisans eğitimi görmektedir. Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkoloji projesi çerçevesinde beş akademisyen Delhi'de bulunan JNU ve Jamia Millia Üniversitelerinde Türkçe eğitimi vermektedir (T.C Yeni Delhi Büyük Elçiliği).

Sonuç

Türkiye ve Hindistan, 1948'de modern diplomatik ilişkilerini kursalar da Batı bloğunun bir üyesi olan Türkiye ile Bağlantısızlar bloğunun bir üyesi olan Hindistan arasındaki ilişkilerin çok da yakın

olduğunu söyleyemeyiz. Buna Pakistan'la yaşanan sorunda Türkiye'nin Pakistan'a yakın politikalar izlemesi, bu ülke ile ittifak içinde olması ve 1955 yılındaki Bağlantısızların Bandung toplantısında Türkiye'nin bu grubu Batı bloğuna daveti de eklenince arada soğuklukların yaşandığını söyleyebiliriz. Bundan sonra ilişkileri iyileştirecek olan 1958'de başlayan ikili ziyaretler olacaktır. Aslında ikili ilişkilere ivme kazandıran soğuk savaş döneminin sonu olmuştur. Bundan sonra hem siyasi hem de ekonomik ilişkiler olumlu bir seyir izlemeye devam etmiştir. 11 Eylül olayının ardından her iki ülke de karşılıklı çıkar, terörizme karşı savaşta birleşmiş ve daha güvenilir bir ortaklık için işbirliği yapmaya ve çeşitli adımlar atmaya başlamışlardır. Türkiye için Hindistan, büyüyen ekonomisi, geniş pazarı, askeri gücü, uzay ve bilişim teknolojisindeki üstünlüğü, sahip olduğu zengin insan kaynağı, köklü tarihi ve kültürel mirası ile dost bir ülke olarak görülmüştür. Ekonomik ilişkilerde de bu anlamda olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Bunun dışında ülkedeki Hint yatırımları da iki ülke arasındaki ekonomik işbirliğini arttıran bir unsurdur.

Siyasi ilişkilerdeki bu iniş çıkışlara rağmen iki ülke arasındaki kültürel ilişkiler başlangıçtan itibaren gelişerek devam etmiştir. Yani bu ilişkiler siyasi ilişkilerden çok fazla etkilenmemiştir. İki ülke ilişkilerini olumsuz etkileyen gelişmelere rağmen 1950'li yıllar kültürel ilişkilerin en fazla geliştiği yıllar olmuştur. Bu yıllarda imzalanan anlaşmalar, sonraki kültürel ilişkilerin seyrini belirleyecek maddeleri içermiş, kültürleri yaklaştıracak alanlarda işbirlikleri gerçekleştirilmiştir. Bundan sonra buna benzer kapsamlı anlaşmalar 2013 yılında yapılacaktır.

Hindistan'daki Türk ve İslam etkisi ilişkilerde önemli bir unsur olmaktadır. Bu durum kültürel işbirliğini de kolaylaştırmıştır. Hindistan tüm dünyada olduğu gibi Türkler tarafından da merak edilen ve görülmek istenen yerlerin başında gelmiştir. Türklerin çoğunluğu Tac Mahal'i, Ganj Nehri, Raj Kapoor'un *Aware* filmi, Hint felsefesine ilgi duymakta, özellikle son dönemlerde artan Hint dizileri sayesinde, gelenekleri, müzikleri, yiyecekleri, giysileri hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Dünya çapında önem arz eden Bollywood filmlerinin Türkiye'de çekilmesine yönelik çabaların da olduğu bilinmektedir.

Türkiye de çok sayıda Hintli yaşamasa da bunların çoğunluğu üniversitelerde ve şirketlerde çalışan iyi eğitilmiş kişiler olmakta ve son dönemlerde de karma evlilikler artmaktadır. Hindistan'ın son dönemlerde hızlandığı yumuşak güç politikaları Türkiye'de de elçilik, konsolosluk, fahri konsolosluk ve kültür merkezleri aracılığıyla yürütülmektedir. Son olarak Türkiye ile Hindistan arasında eğitim, turizm, uzay ve bilişim sektörü, sağlık sektörü, film ve dizi sektörü konularında işbirlikleri devam ederken, Hint kültürü ve felsefesi Türk halkı tarafından daha fazla tanınır ve benimsenir olmuştur diyebiliriz.

KAYNAKÇA

- Andrabi, Dr. Abroo Aman (t.y). *Indo-Turkish Relations: A Historical Overview and Analysis*.
https://www.academia.edu/8802373/Indo-Turkish_Relations_A_Historical_Overview_and_Analys (Erişim Tarihi: 29.09.2018).
- Blarel, Nicolas (t.y). *India's Soft Power: From Potential to Reality*, 28-33.
<https://pdfs.semanticscholar.org/58dc/16411366c6b6ba6983883bc18ef1f4c3d6c7.pdf> (Erişim Tarihi: 23.09.2018).
- Joshi, Manali (2018). *Harnessing India's Soft Power as an Instrument of Public Diplomacy*. *Qrius*. <https://qrius.com/indias-soft-power-public-diplomacy/> (Erişim Tarihi: 18.09.2018).
- Kishwar, Shantanu (2018). *The rising role of Buddhism in India's Soft Power Strategy*. *Observer Research Foundation*.
<https://www.orfonline.org/research/the-rising-role-of-buddhism-in-indias-soft-power-strategy/> (Erişim Tarihi: 25.09.2018).
- Macias, Amanda (2018). *There are about 14,500 nuclear weapons in the world. Here are the countries that have them*. *CNBC*,
<https://www.cnbcm.com/2018/03/16/list-of-countries-with-nuclear-weapons.html> (Erişim Tarihi: 18.09.2018).
- Malkoç, Eminalp (2016). *20. Yüzyılın İkinci Yarısında Türkiye ile Hindistan'ın Siyasi İlişkileri*. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, V/1, 109-145.
- Mustafin, Ramil (2007). *Hindistan'ın Nükleer Politikası*. Ankara Üniversitesi SBE Uluslararası İlişkiler ABD Yüksek Lisans Tezi.
- Önal, Buket (2018). *"Modern Diplomasi Araçları ve Türk Dış Politikasında Kültürel Diplomasi'nin Önemi"*. *Kongre Tam Metin Kitabı*.
Mardin: 1. Uluslararası İKSAD Sosyal Bilimler Kongresi, 98-107.
- Ramachandran, Sudha (2015). *India's Soft Power Potential*. *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2015/05/indias-soft-power-potential/> (Erişim Tarihi: 25.09.2018).
- Sertel, Savaş (2015). *Arşiv Belgelerine Göre İnönü Döneminde Türkiye-Hindistan İlişkileri (1938-1950)*. *Turkish Studies*, 10/2, 851-862.
- Serter, Savaş (2015). *Demokrat Parti Döneminde Türkiye-Hindistan İlişkileri*. *International Journal of Social Science*, Number.32, Winter III, 291-305.
- Sönmezoglu, Faruk (2012). *Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi*. 5. Baskı, İstanbul: Der Yayınları.
- Thussu, Daya (2014). *De-Americanizing Soft Power Discourse. Rising Soft Powers-INDIA*. Los Angeles: USC Center on Public Diplomacy, 1-17.
<https://www.uscpublicdiplomacy.org/sites/uscpublicdiplomacy.org/files/useruploads/u20150/India%20soft%20power.pdf> (Erişim Tarihi: 18.09.2018).
- Türkiye Cumhuriyeti ile Hindistan Cumhuriyeti arasında Kültürel Münasebetlere Mütalâlik Anlaşmanın Onanmasına Dair Kanun (t.y). *TBMM*. 12.V.1952.
https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc034/kanuntbmmc034/kanuntbmmc03405933.pdf (Erişim Tarihi: 26.09.2018).
- Yıldırım, Leyla (2012). *Dış Politikada Yumuşak Güç ve Seçili Örnek Hindistan*. 1-33.
<https://www.academia.edu/> (Erişim Tarihi:28.09.2018).
- 2014 Nobel Barış Ödülü Malala Yusufzay ve Kailash Satyarthi'ye gitti (2014). *Euronews*.
<https://tr.euronews.com/2014/12/08/2014-nobel-baris-odulu-malala-yusufzay-ve-kailash-satyarthi-ye-gitti>(Erişim Tarihi: 28.09.2018).

- “Bollywood Türkiye’de” (2017). *Sabah*.
<https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2017/05/31/bollywood-turkiyede> (Erişim Tarihi: 01.10.2018).
- “Budist Türkler” (2002). *Hürriyet*.
<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/budist-turkler-102664> (Erişim Tarihi: 01.10.2018).
- Hindistan ile 11 anlaşma imzalandı (2013). *Ayın Tarihi*. http://www.iletisim.gov.tr/uploads/docs/ekim_web.pdf (Erişim Tarihi: 28.09.2018).
- Hindistan Ülke Notu (2017). *Ankara Sanayi Odası-Araştırma ve Yönlendirme Müdürlüğü*, 1-22. <http://www.aso.org.tr/wp-content/uploads/2017/09/hindistan.pdf> (Erişim tarihi: 20.09.2018).
- Hindistan’da Yaşayan Türk Vatandaşları (2017). *T.C Yeni Delhi Büyükelçiliği*.
<http://yenidelhi.be.mfa.gov.tr/Mission/ShowInfoNote/243642> (Erişim Tarihi: 29.09.2018).
- Hindistan-Türkiye Hattında Bahar Kardeşliği (2013). *Akşam*.
<https://www.aksam.com.tr/cumartesi/hindistanturkiye-hattinda-bahar-kardesligi/haber-184045> (Erişim Tarihi: 01.10.2018).
- India (t.y). *The World Factbook – Central Intelligence Agency*. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html> (Erişim Tarihi: 18.09.2018).
- India country profile (2018). *BBC News*. <https://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-12557384> (Erişim Tarihi: 18.09.2018).
- India’s Soft Power: Prospects and Limitations (2018). *The Journal of Contemporary Asia Studies*.
<http://utsynergyjournal.org/2018/03/03/indias-soft-power-prospects-and-limitations/> (Erişim Tarihi: 25.09.2018).
- India’s Strong Economy Continues to Lead Global Growth (2018). *International Monetary Fund*.
<https://www.imf.org/en/News/Articles/2018/08/07/NA080818-India-Strong-Economy-Continues-to-Lead-Global-Growth> (Erişim Tarihi: 18.09.2018).
- India-Turkey Relations (2018). *Embassy of India*.
<http://www.indembassyankara.gov.in/cgi.php?id=Relation> (Erişim Tarihi: 23.09.2018).
- Milliyetlerine Göre Gelen Yabancı Ziyaretçiler (t.y). TÜRSAB
<https://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/istatistikler/milliyetlerine-gore-gelen-yabanci-ziyaretciler> (Erişim Tarihi: 01.10.2018).
- Türkiye’ye Gelecek Hintli Turistlerin Sayısı 2.5 Kat Artacak (2017). *Finans.haberler.com*.
<https://www.haberler.com/turkiye-ye-gelecek-hintli-turistlerin-sayisi-2-5-10183968-haberi/> (Erişim Tarihi: 01.10.2018).
- Uluslararası Yoga Günü Nedir? (t.y). <http://www uluslararasıyogagunu.com/yogagunnedir.html> (Erişim Tarihi: 01.10.2018).